

Sotsiaalministri käskkirja „Sotsiaalkaitseministri 24. märtsi 2025. a käskkirjaga nr 31 „Sotsiaalvaldkonna spetsialistide tasemeõppe ja kvalifikatsiooni kaasajastamine ning koolitus- ja tugisüsteemi arendamine“ kinnitatud tegevuste rakendamise tingimuste muutmine“ eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

Muudatusega nimetatakse perioodil 01.06.2024–31.05.2028 ellu viidava Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetusmeetme „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“ (edaspidi *toetusmeetme*) programmikomponendi „Sotsiaalvaldkonna spetsialistide tasemeõppe ja kvalifikatsiooni kaasajastamine ning koolitus- ja tugisüsteemi arendamine“ partneriteks Valgamaa Kutseõppekeskus, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Järvamaa Rakenduslik Kolledž, Kuressaare Ametikool, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž ja Tallinna Ülikool.

Nimetatud õppeasutused valiti partneriteks 02.03.2026 kuni 16.03.2026 toimunud sotsiaalvaldkonna õppekavade uuendamise konkursi tulemusena. Konkursi tingimused kinnitati sotsiaalministri 19.02.2026 käskkirja nr 18 „Sotsiaalvaldkonna spetsialistide tasemeõppe ja kvalifikatsiooni kaasajastamise ning koolitus- ja tugisüsteemi arendamise tegevuskava perioodil 01.01.2026–31.12.2026“ punktidega 1.3 ja 1.4.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Sotsiaalministeeriumi välisvahendite osakonna nõunik Ülar Vaadumäe (ular.vaadumae@sm.ee). Käskkirja juriidilise ekspertiisi tegi Sotsiaalministeeriumi õigusloome- ja isikuandmete kaitse nõunik Lily Mals (Lily.Mals@sm.ee).

Märkused

Vabariigi Valitsuse 01.08.2024. a määruse nr 49 "Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord" § 7 lõike 3 kohaselt esitatakse programmikomponendi tegevuse rakendamise tingimuste käskkirja või lepingu ja nende muutmise eelnõu kooskõlastamiseks koos riigiabi analüüsiga. Käesoleval juhul on tegu formaalset laadi muudatusega, mis ei muuda varasemalt esitatud riigiabi analüüsi, mistõttu ei ole koostatud uut analüüsi ega seda eelnõule lisatud.

Eelnõuga kaasneb halduskoormuse tõus programmikomponendi operaatorile ja elluvijale, sest TAT-i lisandub 8 partnerit, kellele kohalduvad rahastajate poolt ette antud toetuse maksete ja aruandlusega seotud kohustused, mida kirjeldatakse TAT peatükkides 8, 9 ja 11. Samas on see halduskoormus olnud algusest peale ette teada ja vajalik toetusmeetme edukaks rakendamiseks rahastajate ette antud tingimustel. Kuludokumendid esitatakse hüvitamiseks vähemalt üks kord kvartalis, kuid mitte tihedamini kui kord kuus. Tegevuste edenemise aruandluse sisendit on vaja esitada kaks korda aastas.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses, kuna kõrg- ja kutsehariduse õppekavade uuendamise protsess ei hõlma endas isikuandmete andmekorjet.

Seletuskiri kirjeldab ainult eelnõus nimetatud muudatusi.

II. TAT muudatuse sisu

Punktiga 1 nimetatakse TAT partneriteks Valgamaa Kutseõppekeskus, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Järvamaa Rakenduslik Kolledž, Kuressaare Ametikool, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž ja Tallinna Ülikool. Tegemist on kutse- ja kõrgkoolidega, kes esitasid taotluse oma sotsiaalvaldkonna õppekavade uuendamiseks ning kvalifitseerusid.

Punktiga 2 täpsustatakse, et toetusmeetme tegevuste raames uuendatakse sotsiaaltöö, lastekaitse, hooldustöötaja ja tegevusjuhendaja õppekavasid.

Punktiga 3 sõnastatakse konkreetsemalt, et toetusmeetme tegevuste tulemusena saavad uuendatud sotsiaalvaldkonna viis kõrghariduse ja viis kutsehariduse õppekava.

Punktiga 4 täiendatakse programmikomponendi 2.1 „*Sotsiaalvaldkonna töötajate erialase väljaõppe kaasajastamine ja valdkonnas töötamise populariseerimine*“ tegevusi ellu viivate partnerite loetelu kooskõlas punktis 1 toodud muudatusega ning lisatakse loetellu Valgamaa Kutseõppekeskus, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Järvamaa Rakenduslik Kolledž, Kuressaare Ametikool, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž ja Tallinna Ülikool.

III. Eelnõu vastavus õigusaktidele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste õigusaktidega:

- 1) Eesti Vabariigi valitsuse ja Šveitsi Liidunõukogu vahel 21. novembril 2022. a sõlmitud Euroopa Liidus majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidu valitud liikmesriikidele mõeldud Šveitsi teise toetuse rakendamise raamkokkulepe ja selle lisa;
- 2) Euroopa Liidus majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidu valitud liikmesriikidele mõeldud Šveitsi teise toetuse rakendamise regulatsioon;
- 3) Šveitsi Arengu- ja Koostööameti ning riikliku koordineerimisüksuse vahel 31. mail 2024. a sõlmitud toetusmeetme leping ja selle lisad;
- 4) Vabariigi Valitsuse 1. augusti 2024. a määrus nr 49 „Aastatel 2022–2029 Šveitsi-Eesti koostööprogrammi toetuse kasutamise tingimused ja kord“;
- 5) Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Šveitsi Arengu- ja Koostööameti vahel 31. mail 2024. a sõlmitud toetusmeetme „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“ leping;
- 6) Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Kultuuriministeeriumi vahel 19. novembril 2024. a sõlmitud toetusmeetme „Sotsiaalse kaasatuse toetamine“ rakendamise leping;
- 7) Sotsiaalkaitseministri 24. märtsi 2025. a käskkirjaga nr 31 kinnitatud tegevuste rakendamise tingimused „Sotsiaalvaldkonna spetsialistide tasemeõppe ja kvalifikatsiooni kaasajastamine ning koolitus- ja tugisüsteemi arendamine“;
- 8) Sotsiaalministri 19. veebruari 2026. a käskkirjaga nr 18 kinnitatud „Sotsiaalvaldkonna spetsialistide tasemeõppe ja kvalifikatsiooni kaasajastamise ning koolitus- ja tugisüsteemi arendamise tegevuskava perioodil 01.01.2026–31.12.2026“.

IV. TAT muudatuste mõjud

Sotsiaalvaldkonna kõrghariduse ja kutsehariduse õppekavad vajavad uuendamist, et arvestada tööturu vajaduste ja tulevikuoskustega. Töötajate väljaõppe kvaliteedi parandamine on hädavajalik, et tagada tööks vajalikud oskused. Oskuste rõhuasetused on muutunud ning vajalik on nende praktiline käsitus, et töötajaid tööks piisavalt ette valmistada. Tasemehariduse õppekavadesse on vaja lisada praktilisemaid ja uuenduslikumaid sotsiaaltöö tööriistu ning meetodeid.

Kõrghariduses uuendatakse sotsiaaltöö ja lastekaitse magistritaseme õppekava ja sotsiaaltöö bakalaureuse õppekavad (kokku viis õppekava).

Kõrghariduse õppekavade uuendamisel peab kõrgkool lähtuma alljärgnevatest kriteeriumidest:

- a) Õpe korraldatakse oskuspõhiselt, suurendades selle praktilisust ja vastavust tööelu vajadustele – kas praktikate mahu kasvatamise või kontaktõppes praktiliste õppemeetodite rakendamise kaudu. Õpe hõlmab muu hulgas juhtumikorralduse meetodi rakendamise (sh juhtumiplaani koostamise) oskuste arendamist, sealhulgas eluliste olukordade süsteemset käsitlemist, ettevalmistust haavatavate sihtrühmadega töötamiseks ning väheintensiivsete psühholoogiliste sekkumiste kasutamise oskusi, õppesse tuuakse sisse Eesti kontekstis innovaatilisi meetodikaid;
- b) õppes lähtutakse sotsiaalvaldkonna tööturu vajadustest ning arvestatakse järgmistes uuringutes esitatud ettepanekuid väljaõppe korraldamiseks:

- Pihl, K., Krusell, S. (2021). „Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: sotsiaaltöö“. Uuringu lühiaruanne. Tallinn: SA Kutsekoda;
 - CIVITTA (2022). „Analüüs lastekaitsetöö ning lastega töötavate spetsialistide baasõppe kohta laste heaolu tagamiseks, väärkohtlemise märkamiseks ja abivajavast lapsest teavitamiseks“;
 - Toros, K., Kriisk, K., Lehtme, R., Toots, A., Neeme, E., & Sirotkina, R. (2024). „Kohalike omavalitsuste sotsiaal- ja lastekaitsetöötajate tööheaolu ja ametialane areng“. Uuringuraport. Tallinn: Tallinna Ülikool, CIRIC;
 - Purre, M., Roon-Elvisto, M., Lõhmus, L., Tarto, L., Sisask, M., Lupanova, O., Märtsin, M., Kriisk, K., Kalda, L. & Haljasmets, K., (2025). „Metoodika väljatöötamine tervishoiu ja sotsiaalvaldkonnas rakendatavate kvalifikatsiooninõuete asjakohasuse ning kvalifikatsiooni omandamise teekondade optimaalsuse hindamiseks vaimse tervise valdkonna näitel“. II aruanne: metoodika rakendamine;
 - Toros, K., Kriisk, K., & Tiko, A. (2022). „*Estonian Undergraduate Social Work Students' Reflections on Field Placement: Challenges for Novice Social Workers*“. *The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work* (pp. 295–309). Routledge India;
 - Toros, K., LaSala, M. C., & Medar, M. (2016). „*Social work students' reflections on a solution-focused approach to child protection assessment: A qualitative study*“. *Social Work Education*, 35(2), 158–171.
- c) õppekavade arendamisel lähtutakse ESTA ja SA Kutsekoda eestvedamisel väljatöötatud ja 2026. aasta jaanuaris valminud sotsiaalvaldkonna kompetentsiraamistikust ning seotud kutsestandarditest või ametialastest kompetentsiprofiilidest. Ametipõhised kompetentsiprofiilid valmivad 2026. aasta II kvartalis SoM eestvedamisel koostöös SA-ga Kutsekoda ning on kooskõlas kutsesüsteemi reformiga. Ametialaste profiilide loomine toimub paralleelselt õppekavade arendamisega, mistõttu on vajalik sisuline koostöö koolide, SoM-i ja SA Kutsekoda vahel.

Kutsehariduses uuendatakse kolm hooldustöötaja õppekava ja kaks tegevusjuhendaja õppekava.

Kutsehariduse õppekavade uuendamisel peavad kutsekoolid lähtuma alljärgnevatest kriteeriumidest:

- a) õppes lähtutakse sotsiaalvaldkonna tööturuvajadustest ning arvestatakse järgnevates uuringutes esitatud ettepanekuid väljaõppe kohta:
 - Pihl, K., Krusell, S. (2021). „Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: sotsiaaltöö“. Uuringu lühiaruanne“. Tallinn: SA Kutsekoda;
 - Leppik, M. (2022). „Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute edukus tööturul 2021. aastal: statistiline ülevaade“;
 - Liivik, R., Rekkor, S., & Sirk, M. (2019). „Kutseõppedidaktika teoorias ja praktikas: üliõpilaste tähelepanekud vaatluspraktikal“. *Estonian Journal of Education/Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 7(2);
 - K.H Paas (2023) „Tänuväärne töö, mis ei mahu ühiskonna poolt loodud ideaalidesse” – erihoolekandes töötavate spetsialistide töömotivatsiooni ja töörahulolu mõjutavad tegurid“. Tallinna Ülikool.
- b) õppekavade arendamine peab toetama piirkondlike erinevuste vähenemist sotsiaalteenuste kättesaadavuses ja kvaliteedis ning tugevdama kohaliku omavalitsuse üksuste võimekust ja koostööd teenusepakkujatega;
- c) õppekavade arendamisel lähtutakse ESTA ja SA Kutsekoda eestvedamisel väljatöötatud 2026. a jaanuaris valminud sotsiaalvaldkonna kompetentsiraamistikust ning seotud kutsestandarditest või ametialastest kompetentsiprofiilidest. Ametipõhised kompetentsiprofiilid valmivad 2026. aasta II kvartalis SoM-i eestvedamisel koostöös SA-ga Kutsekoda ning on kooskõlas kutsesüsteemi reformiga. Ametialaste profiilide loomine toimub paralleelselt õppekavade arendamisega, mistõttu on vajalik sisuline koostöö koolide, SoM-i ja SA Kutsekoda vahel.

V. TAT muudatuste jõustumine

Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. maist 2026, sest partneriks kaasatavate koolidega sõlmitavad lepingud ja abikõlblikud tegevused algavad alates maist 2026.

VI. TAT muudatuste kooskõlastamine

TAT eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Kultuuriministeeriumile (programmioperaator), Riigi Tugiteenuste Keskusele (riiklik koordineerimisüksus), Sotsiaalkindlustusametile ja Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioonile ning partneriteks kaasatud kõrg- ja kutsekoolidele (Valgamaa Kutseõppekeskus, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Järvamaa Rakenduslik Kolledž, Kuressaare Ametikool, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž ja Tallinna Ülikool).